

ПРОТОКОЛ

засідання журі II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України
у 2016-2017 навчальному році
(заочний тур)

08 лютого 2017 р.

Секція: Історія України

№	ПІБ учасника	НВЗ, клас	Аргументованість вибору теми дослідження, чіткість постановки проблеми, мети та завдань дослідження	Вміння чітко і ясно викладати свої думки, критично осмислювати використані джерела	Самостійність, оригінальність і доказовість суджень, наявність елементів наукової новизни	Повнота у розкритті теми, глибина аналізу літературних даних	Обґрунтованість поданих висновків, їх відповідність поставленим	Відповідність вимогам оформлення наукових робіт	Максимальна кількість балів (250)
1	Коновченко Артем Ігорович	Костянтинівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Костянтинівської міської ради, 11 клас	2,25	4	6	4	3,5	2	21,75
2	Олефир Катерина Євгенівна	Миронівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Артемівської районної ради, 10 клас	3	2	3	2	2	1	13
3	Наумов Артем Сергійович	Білицька загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 Добропільської міської ради, 10 клас	4	2	2	3	2	1	14
4	Панасюк Уляна Юріївна	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 9 Мирноградської міської ради, 11 клас	4	3	2	2	2	2	15

5	Чередниченко Орина Віталіївна	Миколаївська загальноосвітня школа I-III ступенів Покровської районної ради, 11 клас	2,25	4,5	6	4	2	2,25	21
6	Котенджи Едуард Валерійович	НВК «Загальноосвітня школа I-III ступенів № 11 – багатoproфільний ліцей» Бахмутської міської ради, 10 клас	2	3	3,75	1,5	2,5	1,5	14,25
7	Гусев Віталій Євгенович	Новгородівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 ім. Тараса Шевченка, 10 клас	2,25	4,5	6,75	4,5	2	2,25	22,25
8	Погоріла Аліна Володимирівна	ОЗШ «Юний дослідник», комунальний заклад «Маріупольський НВК «Ліцей - школа» № 48 Маріупольської міської ради», 11 клас	1,75	4	4,5	3,5	2	2,25	18
9	Басова Дар'я Євгенівна	Маріупольський міський технологічний ліцей Маріупольської міської ради, 10 клас	2	4	4,5	4	1,75	2,25	18,5
10	Шолєнінов Віктор Дмитрович	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 Краматорської міської ради, 11 клас	2,5	4,5	7,5	5	2,5	2,5	24,5
11	Кошкіна Тетяна Андріївна	ОЗШ «Юний дослідник», загальноосвітня школа I-III ступенів № 9 Костянтинівської міської ради, 11 клас	3	2,5	3	3	2	1,5	15

Голова журі: Темірова Н.Р., доктор історичних наук, професор _____

Члени журі:

Шалашна Н.М., кандидат історичних наук, доцент _____

Баклашова Т. М., старший викладач

Секретар журі: Коваленко Т.О. _____

Рецензія

на роботу Кошкіної Тетяни «Великий символ українського народу»

Михайло Грушевський відноситься до когорти визначних українців, діяльність яких окреслює загальний поступ народу. Інтерес до його постаті закономірно зріс у рік 150-річчя від дня народження. Незважаючи на стійкий інтерес до наукової та політичної творчості історика, тема далека від вичерпаності, більше того – склалася парадоксальна ситуація: про історика настільки багато говориться, що чимало аспектів його життя й творчості залишаються поза увагою істориків. З огляду на ці обставини звернення юної дослідниці до оцінки внеску М.Грушевського у розвиток української науки та української держави заслуговує на підтримку.

Конкурсантка простежила біографію Михайла Сергійовича, виділила етапи його життєвого шляху. В центрі уваги – громадсько-політична діяльність та історичні погляди М.Грушевського. Авторка точно підмітила, що він не лише науковець, який писав історію України, а й сам виступив дієвою її часткою. Вона зосередила увагу на з'ясуванні внеску дослідника в розбудову Української державності та розробку концепції історії України. Копіткий аналіз поглядів історика дозволив дійти висновку про те, що значною мірою вони покладені в основу сучасної концепції історії України.

Водночас доречно висловити ряд настанов до роботи, що рецензується. Попри правильно визначену актуальність, на жаль, у вступній частині не позначені такі елементи як об'єкт, предмет, методи та новизна дослідження. Обов'язковим елементом наукової праці виступає характеристика джерел, які й визначають загальні обриси дослідження. На жаль, перелік джерел поданий у прикінцевому списку, проте вони не проаналізовані у вступі. Саме залучення джерел дозволяє не лише систематизувати наукову інформацію, а й внести елемент новизни. Судячи з прикінцевого списку джерел і літератури, авторка обіперлася на літературу переважно 1990-х років видання, водночас уже у 2000-х роках з'явилася велика кількість сучасніших ґрунтовних досліджень. У висновках необхідно було акцентувати увагу не лише на наукових досягненнях М.Грушевського, а й на його внеску у політичний, національний розвиток українського народу.

Загалом ознайомлення з конкурсною роботою показало вміння Т.Кошкіної працювати з науковою інформацією, що дає підстави рекомендувати роботу до участі в конкурсі.

Доктор історичних наук, професор, завідувач
кафедри спеціальних галузей історичної науки
ДонНУ імені Василя Стуса

Темірова Н.Р.

Рецензія
на роботу Наумова Артема Сергійовича «Причини поразки та уроки Української революції», подану на конкурс МАН

Запропонована учнем робота присвячена надзвичайно актуальній проблемі – історії Української національно-демократичної революції, значення якої зростає у рік її 100-літньої річниці. Незважаючи на потужний доробок сучасних вітчизняних істориків, у науковому середовищі триває обговорення, зокрема причин поразки національно-визвольних змагань протягом 1917-1921 рр.

Автору вдалося показати дискусійність теми, привернута увага до різнополярних точок зору науковців. У роботі подане загальне тло революційної доби. Правомірно виділяються внутрішні та зовнішні чинники поразки визвольних змагань в Україні. Серед внутрішніх причин названі незавершеність процесу націотворення, домінуюча роль інтелігенції в революційному процесі, недооцінка значущості соціальних проблем. Охарактеризовані і зовнішні фактори: вищий рівень організованості сусідів України, недостатня підтримка з боку країн Антанти. Привертає увагу оптимістичний погляд автора на проблему Української революції, яка, дійсно, мала й здобутки, серед яких, зокрема, зростання національної свідомості, сприйняття української національної ідеї різними верствами, політика українізації в 1920-ті роки. Здійснена спроба пов'язати події столітньої давності із сучасними політичними процесами.

Водночас робота б виграла за умови привернення уваги до наступних моментів. Не точно визначені об'єкт і предмет завадили чітко розставити акценти в роботі. Необхідно подавати характеристику джерел дослідження, що дозволяє створити дослідницький ґрунт, аргументовано долучитися до дискусії щодо причин невдачі державотворчих намірів українства. Запропонована структура не дозволила повністю зосередитися на поставленій проблемі, зокрема розділ 2 має занадто широкий вигляд. У списку «використаних джерел» переважають навчальні посібники, вивчення яких доречно як відправна точка, але варто було долучити до дослідження знакові монографії визначних дослідників – Я.Грицака, С.Кульчицького, В.Верстюка та багатьох інших, які розміщені у відкритому доступі в мережі Інтернет. Доречно було проаналізувати мемуари учасників революційних подій, в яких подана ціла палітра поглядів на причини поразки революції.

В цілому запропонована робота являє спробу аналізу складної наукової проблеми. Учень опрацював доступну йому літературу і запропонував власне бачення проблеми, яка палко обговорюється професійними істориками. Виходячи зі сказаного робота може бути представлена до захисту.

Доктор історичних наук, професор, завідувач
кафедри спеціальних галузей історичної науки
ДонНУ імені Василя Стуса

Темірова Н.Р.

Рецензія
на роботу Олефир Катерини Євгенівни «Історія селища Миронівського», подану на конкурс
МАН

Тема, обрана для дослідження, відноситься до перспективного напрямку сучасної історичної науки – локальної історії. Звернення до минулого конкретного населеного пункту заслуговує на підтримку.

Авторка опрацювала доступну їй літературу і збрала факти з історії населеного пункту. Заслуговує на увагу антропологічний вимір розвідки – учениця звернулася до конкретних особистостей, які є уособленням поступу Миронівського. Роботу супроводжують зображальні матеріали, які конкретизують уявлення читача про етапи становлення селища.

Водночас необхідно висловити певні коментарі до форми та змісту запропонованої роботи.

Викликає сумніви структура. Зокрема в сучасному дослідженні не прийнято виокремлювати «основну частину», оскільки в науковій роботі відсутні другорядні сюжети – всі елементи мають працювати на результат. Розділ 2 являє собою сукупність «історичних довідок» про конкретні об'єкти селища, але довідка є констатацією, а не дослідженням.

Об'єкт має домінувати над предметом. Об'єкт визначений не точно, оскільки самі по собі історичні джерела можуть бути в епіцентрі джерелознавчого дослідження, ми ж маємо історико-краєзнавчу розвідку. У даному випадку може йтися, наприклад, про історію малих населених пунктів України.

Аналіз стану вивчення проблеми обмежений констатацією відсутності спеціальних праць, чого недостатньо для наукового дослідження, адже проблема, що вивчається, є значно ширшою, ніж історія конкретного селища.

Не повні та не послідовно сформульовані завдання дослідження.

Не окреслена джерельне підґрунтя дослідження.

Відсутні висновки до розділів.

Не витриманий науковий стиль викладення матеріалу, текст надмірно емоційно зафарбований.

У тексті відсутні посилання на джерела та літературу, що применшує науковість роботи.

Оформлення списку джерел і літератури не повністю відповідає сучасним вимогам.

Отже, намір юної дослідниці вивчити історію селища Миронівське і заповнити наявну прогалину у знанні про минуле Донецького регіону заслуговує на увагу. Їй вдалося окреслити знакові події. У подальшому доречно розширити змістовне наповнення та привернути увагу до наукового оформлення праці.

Доктор історичних наук, професор, завідувач
кафедри спеціальних галузей історичної науки
ДонНУ імені Василя Стуса

Темірова Н.Р.

Рецензія

на роботу Панасюк Уляни Юрїївни «Становлення української армії у добу Центральної ради 1917-1918 рр.», подану на конкурс МАН

Українська національно-демократична революція відноситься до найвидатніших сторінок в історії нашого народу. Тривалий час події в Україні в 1917-1920 рр. радянськими дослідниками подавалися під соусом «тріумфальної ходи радянської влади» та «громадянської війни». Лише з початку 1990-х років оцінки почали змінюватись. І хоча сучасними науковцями зроблений справжній інформативний прорив, залишається чимало прогалин і дискусійних сюжетів довкола історії Української революції.

У вступній частині подані всі необхідні елементи наукової роботи. Вибір теми дослідження доречно пов'язаний з актуальністю проблеми військового будівництва в сучасній Україні в умовах гострого військово-політичного протистояння з Росією. Проте історіографічний аналіз не повинен обмежуватися констатацією наукових праць обраної тематики, необхідно показувати досягнення та наявні прогалини, з чого має випливати мета дослідження.

Структура роботи дозволила виділити три етапи розбудови українського війська у вирі революції. Авторка послідовно виклала суть процесів в обраній площині, зупинившись на конкретних кроках українського керівництва. Зібравши фактичний матеріал, систематизувала його, проте хотілось би бачити елементи наукової новизни, чому могло посприяти ширше залучення історичних джерел, зокрема спогадів учасників революційних подій.

Тема в цілому розкрита, актуалізовані ключові факти з історії військового будівництва. Кожен розділ завершується лаконічними висновками, в яких не лише підсумовується фактичний перебіг подій, а й здійснена спроба проаналізувати досягнення та невдачі, визначивши причини останніх. Проте заключні висновки є лише квінтесенцією попереднього викладу, слід було подати ширше узагальнення.

Оформлення відповідає сучасним вимогам. Водночас доречними були б додатки, в яких можна подати ілюстративний матеріал, що унаочнював особливості саме українського військового будівництва.

В цілому ж рецензована робота присвячена важливій проблемі. Панасюк Уляна продемонструвала здатність працювати з науковою літературою, систематизувати історичний матеріал. Зважаючи на викладене робота може бути представлена на конкурс МАН.

Доктор історичних наук, професор, завідувач
кафедри спеціальних галузей історичної науки
ДонНУ імені Василя Стуса

Темірова Н.Р.

РЕЦЕНЗІЯ

на науково-дослідницьку роботу учениці Маріупольського міського технологічного ліцею Басової Дар'ї

Діяльність М. Костомарова, плідна і багатогранна, становить одну з основ формування української національної самосвідомості в ХІХ ст., тому обрана ученицею тема дослідження є актуальною, що належним чином висвітлено у вступі. Дослідницею в цілому правильно сформульовані об'єкт і предмет дослідження, мета і завдання. Щоправда, є певним недоліком те, що в абзаці «методи дослідження» охарактеризовано принципи історичних досліджень – це не одне ц те саме. Структура роботи відповідає поставленим завданням, є логічною та виправданою. Дослідниця ретельно й сумлінно підійшла до аналізу джерел та наукової літератури, докладно проаналізувала діяльність М. Костомарова як одного з засновників Кирило-Мефодіївського братства та учасника громадівського руху. Оформлення роботи в цілому відповідає вимогам.

Однак у роботи, окрім переваг, є суттєвий недолік – сформульована у вступі наукова новизна дослідження практично не простежується в тексті роботи та не відображена у висновках. Громадсько-політична діяльність М. Костомарова, всупереч твердженню дослідниці, висвітлювалась науковцями, перш за все Ю. Пінчуком. Проте все ж можна було віднайти невивчені аспекти або нові погляди на все вивчені моменти, чого, на жаль, не було зроблено.

Отже, з урахуванням вказаних недоліків, робота може бути оцінена позитивно та допущена до захисту.

Доцент ДДПУ

Н.М. Шалашна

РЕЦЕНЗІЯ

на науково-дослідницьку роботу учня Новоградівської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 10 Гусєва Віталія

Тема Голокосту не може втратити свою актуальність, оскільки ці події є однією з найтрагічніших сторінок світової та вітчизняної історії. На території українського Приазов'я, населеного до Другої світової війни великою кількістю представників різних національностей, в тому числі й євреями, ці події мали власну специфіку і дослідження даної тематики є безумовно актуальними. Незважаючи на те, що до вказаної тематики вже звертались багато істориків та краєзнавців, В. Гусєву в своїй роботі вдалося залучити значну кількість свідчень очевидців, провести паралелі між знищенням євреїв на Території Маріуполя та репресіями стосовно інших категорій населення, що становить цінний здобуток роботи та свідчить про наукову новизну отриманих результатів.

Дослідником було належним чином обґрунтовано вибір теми, сформульовано мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження. Структура роботи є логічною, відповідає поставленим завданням. Матеріал викладено систематично, робота повністю розкриває тему, всі твердження належним чином аргументовані. Здійснено аналіз великої кількості джерел та літератури різного характеру, що підвищує наукову цінність роботи. Оформлення роботи відповідає вимогам.

На жаль, в роботі наявний певний недолік – висновки носять скоріше публіцистичний, ніж науковий характер, бажано, щоб висновки були чіткіше сформульовані. Проте вказаний недолік не є критичним і не знижує значення роботи. Робота заслуговує на високу оцінку і може бути допущена до захисту.

Доцент ДДПУ

Н.М. Шалашна

РЕЦЕНЗІЯ

на науково-дослідницьку роботу учня Костянтинівської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 1 Коновченко Артема

Обрана Артемом Коновченко тема є безумовно актуальною, оскільки Голодомор 1932-33 рр. є однією із найбільш трагічних сторінок вітчизняної історії. Специфіка цього процесу на Донбасі має на сьогодні тривалу історію дослідження, проте віднайдення нових аспектів є завжди корисним. Отже, вибір теми є виправданим, що належним чином обґрунтовано у вступі. Дослідником вдало сформульовані мета й завдання дослідження, визначено об'єкт і предмет, хронологічні рамки, докладно проаналізовано джерельну базу та стан розробленості проблеми.

Структура роботи є логічною, відповідає сформульованим завданням та меті дослідження. Безумовною цінністю роботи є залучення спогадів очевидців Голодомору 1932-33 рр. на Донбасі та здійснені спроби систематизувати отриманий з цих спогадів матеріал, а також проаналізувати демографічні наслідки цих трагічних подій та їх відображення в сучасній історичній пам'яті.

Проте робота має й певні недоліки. Так, іноді недостатньо чітко вказано походження свідчень очевидців Голодомору в додатках, а в тексті роботи таких відомостей немає зовсім. Крім того, робота місцями має яскраво виражений публіцистичний, а не науковий стиль викладу, це стосується також і висновків. Однак вказані недоліки не знижують в цілому позитивного значення роботи.

Робота заслуговує на позитивну оцінку і може бути допущена до захисту.

Доцент ДДПУ

Н.М. Шалашна

РЕЦЕНЗІЯ

на науково-дослідницьку роботу учня Бахмутського НВК «ЗОШ І-ІІІ ступенів № 11 – багатoproфільний ліцей» Котенджи Едуарда

Обрана учнем для дослідження тема видається актуальною, події Національно-визвольної війни середини XVII ст. традиційно викликають увагу науковців, оскільки це час становлення української державності. У вступі до роботи актуальність належним чином обґрунтовано, досить чітко сформульовано мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження. Однак видається дивним, чому автором не використано жодної фахової праці вітчизняних або зарубіжних дослідників другої половини XX – початку XXI ст.? Повністю проігноровано величезний масив досліджень цієї тематики, наявний на сьогодні, що не дозволяє говорити про повноту розкриття теми, оскільки кількість проаналізованих джерел також досить скромна.

Структура роботи відповідає поставленим завданням, в тексті кожного з розділів наявні спроби проаналізувати внесок кожного з станів українського суспільства у національно-визвольну боротьбу. Проте в цілому обрана тема занадто широка для учнівської роботи, тому багато аспектів залишились поза увагою дослідника. Так само висновки не являють собою систематичного викладу отриманих результатів, скоріше виступаючи продовженням дослідження. Притаманний роботі розгляд національно-визвольної війни середини XVII ст. як передусім антифеодальної боротьби характерний скоріше для історіографії середини 70-х рр. XX ст. Робота також має недоліки в оформленні.

Таким чином, робота має значні недоліки і може бути допущена до захисту із зауваженнями.

Доцент ДДПУ

Н.М. Шалашна

РЕЦЕНЗІЯ

на науково-дослідницьку роботу учениці Маріупольського НВК «Ліцей-школа № 48» Погорілої Аліни

Вибір теми дослідження А. Погорілої є обґрунтованим, оскільки Українська Гельсинська Група є однією з найважливіших організацій для становлення й розвитку вітчизняного правозахисного руху та боротьби за незалежність України. Водночас навряд чи є виправданим обрання для учнівського дослідження в якості теми діяльності цієї організації повністю, оскільки в такому разі неможливо буде забезпечити повноту розкриття теми. Крім того, викликає сумніви заявлена дослідницею наукова новизна роботи – адже аналіз діяльності Української Гельсинської Групи вже здійснювався кількома науковцями, а якихось нових аспектів чи точок зору не було запропоновано.

В цілому робота виконана якісно, проаналізовано велику кількість джерел та літератури, здійснено спробу зробити висновки на основі отриманих відомостей, що підвищує цінність роботи. Робота оформлена належним чином, має всі необхідні структурні елементи.

Отже, робота заслуговує на позитивну оцінку і може бути допущена до захисту.

Старший викладач ДДПУ

Т.М. Баклашова

РЕЦЕНЗІЯ

на науково-дослідницьку роботу учениці Миколаївської ЗОШ І-ІІІ ступенів Покровської райради Чередниченко Орини

Розкриття історії власного народу крізь призму історії малої батьківщини є актуальним як з огляду на необхідність доповнення відомостей про вітчизняну історію в цілому, так і з огляду на розуміння місця окремих регіонів в історичному розвитку країни й народу. Отже, обрана ученицею тема дослідження є актуальною, оскільки розкриває один з аспектів формування багатонаціональної української нації. Авторкою було достатньо чітко сформульовано мету, завдання дослідження, визначено його об'єкт і предмет, обґрунтовано вибір методів, проаналізовано стан розробленості проблеми та джерельну базу.

Структура роботи логічна, відповідає поставленим задачам. Тема належним розкрита, твердження належним чином обґрунтовані. Отримані результати відображені у висновках, мають наукову новизну і практичну значимість. Перевагою роботи є зроблена дослідницею спроба вписати долю німців-менонітів Донеччини в загальну історію Донбасу та України в цілому. Проаналізовано велику кількість джерел, в тому числі кілька джерел вводяться у науковий обіг вперше.

Текст роботи супроводжується додатками, вибір яких є виправданим та дозволяє повніше розкрити тему. Дослідження є самостійним та оригінальним. Проте робота не є вільною від деяких недоліків. Так, не зовсім виправданим видається занадто пильна увага до історії заселення та господарського освоєння краю, цілком можна було обмежитись короткою історичною довідкою. Отже, робота заслуговує на позитивну оцінку і може бути допущена до захисту.

Старший викладач ДДПУ

Т.М. Баклашова

РЕЦЕНЗІЯ

на науково-дослідницьку роботу учня Краматорської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 5 Шолєнінова Віктора

Дослідження маловідомих сторінок таких визначних історичних подій, як Друга світова війна, є важливим завданням історичної науки, оскільки дає можливість повніше уявити перебіг подій та їхні наслідки. Обрана Віктором Шолєніновим тема дослідження є безумовно актуальною, оскільки розкриває один з аспектів історії війни та її наслідків, який ще не був в центрі уваги науковців. Автором було чітко сформульовано мету, завдання дослідження, визначено його об'єкт і предмет, обгрунтовано вибір методів, проаналізовано стан розробленості проблеми та джерельну базу.

В дослідженні було використано велику кількість джерельного матеріалу, в тому числі деякі матеріали особового характеру залучені вперше, що становить безумовну цінність роботи. Структура роботи логічна, відповідає поставленим задачам. Тема повністю розкрита, твердження належним чином обгрунтовані. Отримані результати повністю відображені у висновках, мають наукову новизну і практичну значимість.

Текст роботи супроводжується додатками, вибір яких є виправданим та дозволяє повніше розкрити тему.

Дослідження є самостійним, оригінальним, автор продемонстрував вміння критично ставитись до літератури та джерел.

Отже, робота заслуговує на високу оцінку і може бути допущена до захисту.

Старший викладач ДДПУ

Т.М. Баклашова